

الگوی فرهنگ سازمانی

(دوازده ستون فرهنگ برای سازمان‌های آموزشی)

و

برسش‌نامه فرهنگ سازمانی آموزش و پرورش (EOCQ)

www.ketab.ir

مؤلفان:

دکتر فرگس قدسیان

(مدرس دانشگاه فرهنگیان)

دکتر کمال درانی

(استاد دانشگاه تهران)

سرشناسه	قدسیان، نرگس، ۱۳۵۰
عنوان و نام‌پدیدآور	الگوی فرهنگ سازمانی: دوازده ستون فرهنگ برای سازمان‌های آموزشی و پرسش‌نامه فرهنگ سازمانی آموزش و پرورش EOCQ / مؤلفان: نرگس قدسیان، کمال درانی
مشخصات نشر	تهران، فوژان، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	۱۱۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۹۹۰-۳۵-۲
وضعیت فهرست‌نویسی	فپیا
عنوان دیگر	دوازده ستون فرهنگ برای سازمان‌های آموزشی و پرسش‌نامه فرهنگ سازمانی آموزش و پرورش EOCQ
موضوع	فرهنگ سازمانی Corporate culture
موضوع	فرهنگ سازمانی - ارزشیابی Corporate culture - Evaluation
شناسه افزوده	درانی، کمال، ۱۳۳۲ -
رده‌بندی کتبی	۸۱۳۹۷ الف ۴ ق ۵۸۸/۷ HD
رده‌بندی دیویی	۶۵۸/۴۰۶
شماره کتابشناسی ملی	۹۸۵۸

نشر فوژان

الگوی فرهنگ سازمانی

مؤلفان: نرگس قدسیان - کمال درانی

شمارگان: ۵۰۰

نوبت چاپ: اول (۱۳۹۷)

حروفچینی و صفحه‌آرایی: اعظم فتوحی

ناظر فنی: ابوذر مرادی

طرح روی جلد: دکتر نیما حسینی‌زاده

چاپ: مهرنگ

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن بطور کلی و جزئی (چاپ، فتوکپی، فایل صوتی، تست‌سازی و انتشار الکترونیکی...) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع بوده و قابل پیگرد قانونی است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۹۹۰-۳۵-۲

قیمت: ۲۱۰۰۰ تومان

مرکز پخش: نشر فوژان

تهران، م انقلاب، خ لبافی‌نژاد بین کارگر جنوبی و اردیبهشت، نبش کوچه درخشان پلاک ۲، ط اول.

تلفن: ۰۹۱۲۶۸۶۰۹۲۳-۶۶۴۰۸۵۰۱-۶۶۴۹۰۲۰۹

WWW.FOZHANPUB.IR

پیشگفتار.....	۹
فصل اول: چشم اندازی به فرهنگ و فرهنگ سازمانی.....	۱۱
مقدمه.....	۱۱
پژوهش های فرهنگ.....	۱۳
ذات بومی فرهنگ و ارزشمندی فرهنگی در زمینه های مورد نظر.....	۱۶
فصل دوم: فرهنگ (تعاریف، تفاوت با جو سازمانی و سلامت سازمانی).....	۲۱
مقدمه.....	۲۱
۱- فرهنگ سازمانی.....	۲۳
۲- فرهنگ سازمانی، جو سازمانی و سلامت سازمانی (شباهت ها و تفاوت ها).....	۲۵
۳- ویژگی های فرهنگ.....	۳۱
۴- ابعاد، چارچوب و شاخص های عمده فرهنگ.....	۳۲
۴-۱- الگوی پارسونز (۱۹۴۰):.....	۳۲
۴-۲- ابعاد فرهنگی هافستد (۱۹۹۱):.....	۳۲
۴-۳- ترومینارز (۱۹۹۴).....	۳۳
۴-۴- مدل پیترز و واترمن (۲۰۰۹):.....	۳۴
۴-۵- الگوی فرهنگ سازی هفت شرکت مکتزی.....	۳۵
۴-۶- الگوی ویلیام اوچی (۱۹۸۱).....	۳۶
۴-۷- ابعاد فرهنگ سازمانی رابینز (رابینز ۱۳۷۴).....	۳۶
۴-۸- عوامل تعیین کننده ی فضای فرهنگی از نظر طوسی:.....	۳۷
۴-۹- مدل کامرون و کوئین (مؤسسه OCAI، ۲۰۱۲).....	۳۸
۴-۱۰- عناصر اصلی فرهنگ سازمانی OCQ (مؤسسه HFI، ۲۰۱۱).....	۳۹

- ۴-۱۱- ابعاد فرهنگ سازمانی کوک و لفرتی (۲۰۰۷) OCL ۳۹
- ۴-۱۲- شاخص‌های فرهنگ سازمانی متناسب، مکیتاش و... ۳۹
- ۴-۱۳- مدل بافت سازمانی اجتماعی (OSC) گیلسون (۲۰۰۷) ۴۰
- ۴-۱۴- ابعاد فرهنگ سازمانی دنیسون (۱۹۹۰) (DOCS) ۴۰
- ۵- نگاه عمیق‌تر به فرهنگ (سطوح فرهنگ) ۴۱
- ۵-۱- سطوح فرهنگ از نظر دفت ۴۱
- ۵-۲- سطوح فرهنگ سازمانی هافستد (۱۹۹۰) ۴۲
- ۵-۳- سطوح فرهنگ از دیدگاه کلوکهام و اشترویدیک (۱۹۶۱) ۴۲
- ۵-۴- سطوح فرهنگ سازمانی از دیدگاه شاین (۱۳۷۸) ۴۲
- ۶- جنبه‌های مرتبط با دیدگاه‌های فرهنگ ۴۴
- ۶-۱- زندگی سازمان ۴۴
- ۶-۲- شبکه انسانی سازمان ۴۴
- ۶-۳- باورهای نهفته سازمان، رابطه‌ی، انسان و طبیعت، سرشت انسان، جایگاه... ۴۴
- ۷- مدل شاین یک چارچوب زیربنایی از فرهنگ ۴۵
- ۸- ابعاد کلیدی فرهنگ سازمانی ۴۷
- ۸-۱- رابطه با طبیعت ۴۷
- ۸-۲- سرشت انسان ۴۸
- ۸-۳- جایگاه انسان ۴۸
- ۸-۴- راستی و درستی ۴۹
- ۸-۶- مفهوم فضا ۵۱
- ۹- مؤلفه‌های کلیدی فرهنگ، در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران ۵۱
- ۹-۱- واقعیت انسان و موقعیت او در هستی ۵۲
- ۹-۲- جایگاه شایسته‌ی آدمی ۵۳
- ۹-۳- چگونگی وصول انسان به جایگاه شایسته خود در هستی ۵۳
- ۱۰- حیات طیبه ۵۴
- ۱۱- سنجش فرهنگ سازمان از دیدگاه ادگار شاین ۵۶
- ۱۲- پژوهش‌ها پیرامون مدل‌ها و ابعاد فرهنگ سازمانی ۵۷
- ۱۳- خلاصه فصل ۶۵

فصل سوم: دوازده ستون فرهنگی سازمان‌های آموزشی

- ۶۷ ۱
- ۶۷ ۲
- ۷۱ توصیف و تبیین الگوی فرهنگ سازمانی سازمان‌های آموزشی
- ۷۱ الف- بُعد «تطابق بیرونی» (اثرگذاری بر محیط و اثرپذیری از محیط)
- ۷۲ ۱- مشتری‌مداری (ارباب رجوع محوری)
- ۷۳ ۲- چشم‌انداز
- ۷۵ ۳- پیشرو با تکنولوژی و فعال
- ۷۶ ۴- یادگیری سازمانی
- ۷۸ ب) بُعد «هماهنگی و یکپارچگی درونی»
- ۸۰ ۵- سیاست قانونمند
- ۸۲ ۶- توافق حول ارزش‌های محوری
- ۸۳ ۷- نگاه «رمایه‌ها» به کارکنان (و معلمان و دانش‌آموزان)
- ۸۴ ۸- دانش‌گرایی
- ۸۶ پ- روابط انسانی
- ۸۸ ۹- کرامت ذاتی و اکتسابی
- ۸۹ ۱۰- منافع ملی
- ۹۰ ۱۱- انگیزه
- ۹۱ ۱۲- رشد و تعالی
- ۹۳ حیات طیبه: (آموزه‌های دینی)
- ۹۵ سخن آخر

فصل چهارم: پرسشنامه فرهنگ سازمان‌های آموزشی

- ۹۷ پرسش‌نامه نهایی فرهنگ سازمانی آموزش و پرورش با ۵۴ گویه
- ۹۷ ۱- پرسش‌نامه جمعیت شناختی
- ۹۸ ۲- پرسش‌نامه فرهنگ سازمانی آموزش و پرورش
- ۱۰۳ منابع و مآخذ

پیشگفتار

با ظهور مکتب فکری «نهضت روابط انسانی»، سازمان به عنوان مجموعه‌ای از گروه‌ها با ارتباطات رسمی و غیررسمی مطرح گردید؛ از این پس تأکید بر سازمان غیررسمی، نظریه‌پردازان مدیریت را به سمت و سوی توجه به مفاهیمی چون «فرهنگ سازمانی» سوق داد. به طور کلی دهه ۱۹۸۰ موضوع فرهنگ سازمانی به موضوع اصلی مورد توجه در مطالعات رفتار سازمانی تبدیل شده بود. تعاریف متفاوت از فرهنگ و ارائه الگوها و ابزارهای اندازه‌گیری متفاوت از فرهنگ سازمانی در چهار دهه‌ی گذشته ضمن اینکه نشان از کارکردهای اثربخش آن در مدیریت سازمان‌ها می‌باشد، بازگر این موضوع بوده است که فرهنگ سازمانی پدیده‌ای است که به شدت به زمینه سازمان وابسته است. لذا لازم است پژوهشگران در سنجش فرهنگ سازمانی سازمان خود به زمینه‌ها و فرهنگ ملی که در برگیرنده فرهنگ سازمانی است توجه کنند. با توجه به تفاوت‌های چشمگیر مرتبط با روش‌ها و مبانی فلسفی جوامع مختلف؛ بی‌پرده پیداست که روایی ابزارهای سنجش که سازهای آن بر پایه انطباق‌یابی بومی تعریف نشده باشد، خالی از شک و تردید نبوده به طوری که هیچ علم مبتنی بر آن از قابلیت اعتماد لازم برخوردار نخواهد بود. در واقع چنین مقیاس‌هایی که منطبق با زمینه‌های حقیقی سازمان نباشد تصویری ناقص از فرهنگ سازمان بدست می‌دهد. علاوه بر این ویژگی پویایی خزنده فرهنگ سازمانی و ماهیت کار سازمان به خوبی لزوم نوسازی روش‌های سنجش آن را تبیین می‌کند. در این کتاب الگوی ارائه شده از فرهنگ سازمانی برای سازمان‌های آموزشی نظیر آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها و مؤسسات خصوصی آموزشی در فرهنگ بومی ایرانی - اسلامی کشور ایران طراحی گردیده و اعتبارسنجی شده است. لذا تنها در این زمینه خاص کاربرد دارد. پرسش‌نامه مبتنی بر الگوی ارائه شده در این کتاب برای اولین بار در سازمان آموزش و پرورش استان خراسان جنوبی اعتبارسنجی شده است (آلفای کرونباخ ۰/۹۷۷) و از این نظر قسمتی از یک کار پژوهشی بوده است که اولین بار در سال ۹۲ زیر نظر تعدادی از اساتید محترم دانشگاه بیرجند انجام گردیده است. از این رو نگارنده بر خود لازم می‌داند از زحمات اساتید محترم

جناب آقای دکتر هادی پورشافعی، جناب آقای دکتر محمدرضا اسدی یونسی و جناب آقای دکتر علی عسگری و جناب آقای دکتر محسن آینی تشکر نموده و بدین وسیله زحمات این بزرگواران را ارج می‌نهد.

نرگس قدسیان

۱۳۹۷

www.ketab.ir